

(Време, 27.11.2008)

Када у петак у Скупштини Србије буду потезали најјаче аргументе у прилог захтеву за изгласавање неповерења Влади, представници опозиције неће се ни за тренутак понудити да би кабинет Мирка Цветковића могао добити "отказ": тако, наиме, каже скупштинска математика.

Београдски политички кулоари, међутим, оперишу једном другом, ванскупштинском рачуницом, која најављује извесне политичке промене, али не на иницијативу опозиције, већ председника државе Бориса Тадића и његових најближих сарадника: увелико се, наиме, говори о могућој скорој реконструкцији владе. Формирана са циљем да настави раније зацртани, али временом све више напуштани пут европских интеграција, Влада је, силом прилика, добила сасвим другачији задатак – да се избори са захукталом светском економском кризом. А у томе се, оптерећена различитим интересима коалиционих партнера, према неким тумачењима, не сналази баш најбоље, па би јој добро дошло додатно посланичко појачање.

Заговорници тезе о могућој реконструкцији Владе, међутим, нису баш спремни да понуде убедљиве информације о томе које би странке, евентуално, могле да уђу у Владу. Главни кандидати, бар према чаршијским спекулацијама – либерали и напредњаци, за сада јавно одбијају такву могућност, осим у тешко замисливом случају у коме би напредњаци, према речима Томислава Николића, пружили подршку Влади ДС-а (напредњачки услов је да Влада на кризу одговори економским и политичким везивањем за Руску Федерацију). Нема, такође, ни озбиљних индиција о томе које би странке, евентуално, могле да из актуелне владе изађу – "осумњичени" Партија уједињених пензионера (ПУПС) и Г17 плус тврде да нема ни говора о таквом расплету. Извори који најављују реконструкцију владе, с друге стране, добро су опскрбљени причама о њеном унутрашњем недовољно усаглашеном функционисању, о слабом ауторитету појединих њених чланова, о одбијању неких других чланова да присуствују састанцима које сазива премијер...

ЗАСТРАШИВАЊЕ: Иако прича о реконструкцији Владе понекад личи на намерно застрашивање малих странака чланица, у циљу сузбијања њихових апетита, у политичкој чаршији истрајава лицитирање имена неких личности које би, наводно, могле да замене Цветковића на функцији премијера. Једно од три најчешће помињана имена наводних кандидата за новог председника Владе посебно истичу извори који обично важе као прилично добро обавештени – реч је о Вуку Јеремићу, министру иностраних послова. Прича о наводној Јеремићевој промени радног места лако се прихвата јер је, судећи према незваничним информацијама којима су медији били засути у време формирања Владе почетком јула ове године, управо он био први избор Бориса Тадића за мандатара Владе, од кога је председник Србије одустао због недовољне подршке Демократске странке тој идеји. Јеремић је, тврде ти извори, управо један од министара који нису баш вољни да долазе на састанке које заказује премијер Цветковић.

Наизглед парадоксално, али некако истовремено са првим медијским помињањем могућности да Јеремић постане премијер у "првој реконструкцији Владе" ("Пешчаник", Радио Б92, петак 21. новембар) у медијима се појавила и прича о незадовољству западних земаља његовим министарским наступом (позивајући се на неименоване изворе, неколико гласила је пренело да западне дипломате замерају Јеремићу на "некоректним изјавама, штетним по Србију", и све у том стилу).

Једна, крајње поједностављена школа мишљења каже да је Јеремићев успон на место премијера готово немогућ након обелодањивања информација о његовом лошем угледу код западних дипломата. Друга школа мишљења, међутим, лошу "рецензију" Јеремићевих дипломатских наступа управо доживљава као потврду тезе да његова премијерска амбиција никада није била потиснута у други план: према тој теорији, наиме, Тадићев омиљени ђак се мало занео, па је, обузет амбицијом да постане председник Владе, реторику пријатну ушима домаће јавности применио тамо где јој баш и није место – на дипломатским састанцима. С обзиром на легендарни српски инат и незадовољство грађана због сталних европских условљавања и неспремности да се, и после хапшења Радована Караџића, откочи процес европске интеграције Србије, медијски написи о Јеремићевој неомиљености код западних колега не морају нужно бити непремостива препрека у остваривању плана о његовом устоличавању на функцију премијера. Наравно, под условом да у реалности заиста постоје аргументи који подржавају приче "обавештених извора" о постојању таквог плана.

ИЗБОРИ: Каква год да буде политичка судбина у јавности слабо видљивог премијера Мирка Цветковића, његова потенцијална смена није једина политичка промена која би се у Србији могла десити. Према још једној теорији која има солидан број мање-више обавештених заговорника, Србију би следеће године могли задесити ванредни

парламентарни избори. Наводно је, након распада највећег конкурента – Српске радикалне странке, али и "пузајућег" распада народњака, владајућој Демократској странци у интересу да своју доминантну позицију додатно учврсти (а можда се и ослободи појединих малих, али скувих, политичких партнера). У случају да се деси напредак у процесу прикључења Европској унији (статус кандидата, који није тако неизгледан као стављање на Белу шенгенску листу), према тој школи мишљења, проевропски блок и те како би имао интерес да изађе на превремене изборе и додатно оснажи своју политичку позицију.

Без обзира на то коме верују – изворима који указују на такав план врха ДС-а, или званичним демантијима навода о могућим превременим изборима, искусни политичари знају да ваља на време припремити одговор на потенцијалне изазове будућности, била она непосредна, или нешто даља. Зато је, у различитим деловима политичког спектра, могуће уочити кадровско престројавање, које понекад озбиљно пркоси прокламованим политичким принципима, али и елементарним логичким правилима.

Највише реакција у јавности произвела је одлука Владе да на место амбасадора у Швајцарској постави једног кандидата опозиције – Милана Ст. Протића, заменика председника Демокришћанске странке Србије (ДХСС) и некадашњег амбасадора у САД (који се, према неким сведочењима, на тој функцији није претерано прославио). Протићев страначки шеф Владан Батић именоване наследника Драгана Маршићанина у Амбасади Србије у Берну објаснио је постојањем договора између ДС-а и ДХСС-а.

"Наступаћу као самостални посланик ДХСС-а, који подржава идеје ДС-а", рекао је Батић, сасвим у складу са медијским тумачењима која су повезала неке догађаје који су претходили Протићевом именовану. Батић је, наиме, пре избора новог амбасадора у Швајцарској из редова његове странке, изашао из опозиционе посланичке групе ЛДП-а, а потрудио се и да напише коментар у дневнику "Блиц", у коме је нештедимице нахвалио министра Јеремића ("Ону Србију коју је читав свет уважавао, поштовао и ценио у иностранству су као амбасадори представљале најпознатије јавне личности тог времена Дучић, Ракић, Шантић, Црњански, Михајло Пупин... Наша садашња дипломатија са министром Вуком Јеремићем је на путу повратка старе славе", оценио је колумниста Батић).

ПРАГМАТИЗАМ НА ДЕЛУ: Ако су политичка пријатељства монархисте Батића, с идеолошке тачке гледишта, тешко објашњива, политички прагматизам је ту да понуди сасвим разумљива објашњења његових одлука. Исти тај политички прагматизам довољан је и за разумевање чињенице да је сезона кадровских престројавања посебно

плодна на опозиционом делу политичке сцене.

Формирање нове, Српске напредне странке (СНС) сјајно је (уз обилату помоћ медија) послужило за редеофинисање политичких биографија несумњиво талентованих Томислава Николића и Александра Вучића. Зато није ни чудо да су, уз њих двојицу и многе досадашње чланове Српске радикалне странке (СРС), на исти брод пожурили да се укрцају и неки досадашњи функционери других странака, који у бившим "јатима" више нису могли да задовоље своје интересе. Медији су најдетаљније обрадили случај Бојана Димитријевића, дугогодишњег истакнутог члана Српског покрета обнове (СПО) и министра трговине у влади Војислава Коштунице, који је одлучио да се придружи напредњацима. Димитријевић, који каже да "не жели да се пензионише у 45. години", тврди и да је СПО желео да напусти још 2005. године, али то није учинио "зато што је странка била у Влади, па није хтео да прави проблеме"! Зато је, каже, уочи избора 2006. напустио СПО, да би, две године касније, приступио странци која му је прихватљива јер је "патриотска, демократски опредељена и залаже се за тржишну привреду и социјалну правду". Тумачење Данице Драшковић, додуше, нешто је другачије: према њему, Димитријевић је, као велики љубитељ астрологије "можда у Николићевој наталној карти видео успех и долазак на власт".

У новој странци Димитријевић ће размењивати политичке идеје и са Радошем Љушићем, донедашним истакнутим чланом Демократске странке Србије (и више од тога – Љушић је доживљаван као један од кључних идеолога странке Војислава Коштунице). Напредњацима је приступио и легендарни Добривоје Будимировић Бица (бивши социјалиста, који на мајским локалним изборима није успео да поново дође на власт у Свилајнцу), Борислав Пелевић (некадашњи политички сарадник Жељка Ражнатовића Аркана и Драгана Марковића Палме), али и Драган Николић Феман, некадашњи истакнути члан ДС-а (додуше, пасивизиран још у време Зорана Ћинђића).

НАРОДЊАЦИ: Нешто се озбиљно кува и код народњака, несуђених политичких партнера Николића и Вучића. Не само што је отишао Љушић, и што је Николић, у складу са све израженијим разумевањем за политику ДС-а, најавио да ће престати да позива Коштуницу на сарадњу већ су и многи мање познати чланови донедавно владајуће партије одлучили да срећу потраже у редовима других странака. Према извештајима медија, у последњих неколико месеци више од 50 чланова ДСС-а у Новом Саду прешло је у СПО. Пионир тог подухвата, бивши портпарол Покрајинског одбора ДСС-а, а сада шеф информативне службе СПО-а, Иван Ножини, објаснио је да је "миграције чланства проузроковало скретање са европског пута те странке". Потпредседник ДСС-а Борко Илић, међутим, оценио је да су пребегли заправо "људи који стално траже ухлебљење у странкама на власти", да је већина од њих запослена у јавним предузећима које сада контролише СПО, те да "њихов потез може само да ојача" ДСС.

Прича о збивањима у ДСС-у ту се не завршава, али услед традиционалне затворености те странке, готово у потпуности прелази у сферу нагађања, односно ширења "поузданих информација". А оне већ дуже време говоре о лошем унутарстраначком рејтингу тројице Коштуничиних најближих сарадника – Александра Никитовића, Слободана Самарџића и Дејана Михајлова. Према неким изворима, недовољно идентификована "либерална струја" ДСС-а не би много жалила ни када би Коштуница одлучио да се повуче (напротив), а говори се чак и о потенцијалној "побуни". Проблем са тим гласинама је, међутим, у чињеници да ниједан од страначких функционера који се помињу (Александар Поповић, Милан Париводић, Ненад Поповић), према уверавањима познаваоца, не делује као озбиљан кандидат за вођу било чега што би могло личити на побуну против Коштунице.

Ако би дошло до (не)очекиване кадровске смене у ДСС-у, можда би се остварио и други део приче "обавештених извора" – онај који говори о приближавању народњака напредњацима. Уколико то не би реметило Николићеве планове, наравно.

У међувремену, народњаке је ојачала Николићева и Вучићева дугогодишња партијска колегиница Маја Гојковић, чија је новоформирана Народна партија потписала коалициони уговор са Коштуничиним ДСС-ом и Новом Србијом Велимира Илића. Са доскорашњом радикалском градоначелницом Новог Сада, међутим, нису кренула још двојица донедавних кључних новосадских радикала: Игор Мировић, бивши председник Градског одбора СРС-а, и Зоран Вучевић, бивши председник Скупштине града. Мировић се придружио Николићевим напредњацима, док Вучевић има све изгледе да буде проглашен апсолутним шампионом актуелног прелазног рока: након првобитног престојавања ка напредњацима, Вучевић се ипак предомислио и одустао од те идеје. Према неким информацијама, одлучио је да се учлани у ПУПС, што, за сада, одлучно демантује.